

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 37.016: 811.112.2 (043.2)

TIOSA IULIANA

**REPERE METODOLOGICE ALE DEZVOLTĂRII
COMPETENȚELOR DE COMUNICARE ÎN LIMBA GERMANĂ
LA STUDENȚII-PEDAGOGI ÎN BAZA STRATEGIEI
„A ÎNVĂȚA PRIN A PEDA”**

533.01 Pedagogie universitară

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe pedagogice**

CHIȘINĂU, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei de *Științe ale Educației*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

Conducător științific:

CARTALEANU Tatiana, doctor în filologie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”

Consultant științific:

DENISOV Emilia, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”

Referenți oficiali:

BURLACU Alexandru, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, UPS „Ion Creangă”

KONONOVA Tatiana, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Componența Consiliului Științific Specializat:

GHICOV Adrian, **președinte**, doctor habilitat în științe pedagogice, conferențiar universitar, Institutul de Științe ale Educației

PETRENCO Liuba, **secretar științific**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”

CONSTANTINOVICI Elena, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hasdeu”

BARBĂNEAGRĂ Alexandra, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă”

CHIRDEACHIN Alexei, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Comrat

SALLANZ Josef, doctor în geografia umană, lector DAAD în Republica Moldova, lector universitar UPS „Ion Creangă”

Susținerea va avea loc la 07 februarie 2019, ora 14.30
în ședința Consiliului Științific Specializat D 533.01-24
la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, bloc 2, Sala Senatului,
mun. Chișinău, str. I. Creangă 1, Chișinău.
Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca
Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

Autoreferatul a fost expediat la 04.01.2019

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat

PETRENCO Liuba, dr. în ped., conf. univ.

Conducător științific

CARTALEANU Tatiana, dr. în fil., conf. univ.

Consultant științific

DENISOV Emilia, dr. în ped., conf. univ.

Autoare

TIOSA Iuliana

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei: Competențele de comunicare într-o limbă străină sunt premisele cele mai importante pentru a avea succes în diferite sfere ale vieții și, din acest motiv, dezvoltarea și formarea acestora devine un scop primordial la nivel național și internațional nu doar în pedagogie, ci și în toate sectoarele vieții sociale. Iar în cazul studenților-pedagogi de la limbi străine competențele de comunicare reprezintă și cheia succesului profesional, deoarece absolvenții UPS *Ion Creangă* trebuie să posede limba străină nu doar pentru a o utiliza în diverse activități comunicative, ci și pentru a o preda.

Suntem de părerea că o limbă străină se învață, mai întâi de toate, pentru a putea comunica în această limbă, de aceea dezvoltării competențelor de comunicare trebuie să-i acordăm cea mai mare parte din tot procesul de instruire a viitorilor profesori de limbi străine și, în special, de limbă germană. Anume din acest motiv dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană a devenit obiectul de cercetare al acestei teze de doctor.

Conform imperativelor pedagogiei postmoderne, sistemul de învățământ superior al Republicii Moldova îl plasează pe student în centrul instruirii, având ca scop „diversificarea ofertelor de cursuri, traiectorii opționale sau individualizate, crearea mediilor de învățare mai flexibile, axare pe experiențele proprii și cercetare [9, p. 14]” și are drept conținut domeniul științific respectiv, iar ca finalitate – competențele profesionale. În aceste împrejurări, conținutul teoretic, odată asimilat, trebuie să facă loc unui ansamblu de strategii, metode, modele de lecții, tehnici care îi vor ajuta pe studenții-pedagogi la dobândirea atât a competențelor de comunicare, cât și a abilităților practice profesionale, fără de care va fi imposibil să se afirme ca profesori de limba germană în școală. Pentru realizarea acestui obiectiv s-a ales strategia *A învăța prin a preda* (ÎP), care poate oferi studenților mai multe oportunități, contexte, situații avantajoase pentru dezvoltarea competențelor de comunicare, asimilarea și utilizarea limbajului specializat, prin simularea situațiilor autentice, soldată cu dobândirea unor abilități și deprinderi profesionale.

Această strategie este pe larg aplicată în Europa și în Statele Unite ale Americii. În Republica Moldova strategia *A învăța prin a preda* rămâne deocamdată necunoscută și practic neaplicată, de aceea lucrarea dată are și scopul de a contribui la popularizarea acestei strategii în spațiul nostru.

Gradul de cercetare a temei: În spațiul european și american fondatorul strategiei este considerat savantul Jean-Paul Martin [48, 49, 50, 51, 52], care a fundamentat teoretic această

strategie, a relevat funcțiile pe care le îndeplinește și a specificat treptele de realizare a ei. Importante sunt și aporturile altor cercetători, care au venit să îmbogățească atât cadrul conceptual, epistemologic, cât și dimensiunea pragmatică. Din aceste lucrări scoatem în evidență cercetările lui R. Krüger [47]: analiza retrospectivă a strategiei; D. Dörner [41] și alții: formarea competențelor care îi vor ajuta pe studenți să rezolve probleme; R. Kelchner [43, 44]: dezvoltarea creativității cu ÎP; A. Witwer [55]: ÎP sporește debitul verbal și corectitudinea lingvistică a discursului; M. Bönsch [40]: se învață mai intensiv; R. Grimes [42]: formarea competențelor profesionale; K.B. Boeckmann [39] și G. Mehlhorn [53]: duce la majorarea interacțiunii și cooperării; H. Klippert [45, 46]: dezvoltă autonomia studentului; G. Oebel [54]: activează canalele de învățare.

Finalitatea cercetării noastre o constituie *competențele de comunicare*, un concept analizat în numeroase lucrări și din diverse perspective în spațiul românofon: din perspectiva curriculară, enumerăm lucrările lui Vl. Pâslaru [18], V. Guțu [9, 10], A. Solcan [21], A. Afanas [1], L. Sadovei [20], A. Ixari [12]; din perspectivă de conținut, L. Șoitu [22], M. Dinu [8]; din perspectivă sociolingvistică, L. Ionescu-Ruxăndoiu [11]; din perspectiva principiilor care stau la baza reușitei formării competențelor de comunicare, T. Callo [2, 3, 4]; din perspectiva instruirii interactive, I. Cerghit [5, 6], D. Patrașcu [16, 17]; din perspectiva principiilor didacticii comunicării, A. Pamfil [15].

Cercetarea noastră tinde, pe lângă tezele elaborate în ultimii ani în domeniul științelor educației, să contribuie la eficientizarea anumitor aspecte și probleme ale pedagogiei. Strategia ÎP vine (1) să *valorifice formarea/dezvoltarea competențelor de comunicare în limba străină la studenți* (pedagogi și nu numai) și va contribui, alături de alte teze, la eficientizarea glotodidacticii pe direcția dezvoltării competențelor comunicative. Enumerăm aici tezele valoroase ale cercetătorilor E. Sagoian (2005), A. Budnic (2006), G. Grădinari (2007), S. Titica (2009), C. Suhan (2009), A. Afanas [1] și V. Duca (2013).

Cu ajutorul strategiei *A învăța prin a preda* studenții, deoarece sunt în postura de a preda o secvență didactică/un conținut colegilor, asimilează, în mod deosebit, și lexicul de specialitate. Contribuțiile realizate în (2) *domeniul de practicare profesională a lexicului de specialitate* sunt ale cercetătorilor L. Botnariuc (2008), L. Sadovei (2008), A. Ixari (2013). Cercetarea de față vine să contribuie cu repere teoretice și metodologice în formarea/dezvoltarea și practicarea profesională a lexicului de specialitate din domeniul științelor educației și a celui propriu lecției de limbă germană, ceea ce constituie un imperativ în formarea inițială a cadrelor didactice.

Strategia *A învăța prin a preda* este, în spațiul moldovenesc, o strategie relativ nouă, nevalorificată, de aceea un alt domeniu important pentru cercetarea noastră este (3) *valorificarea acestei strategii* în cadrul învățământului universitar, unde studii de cercetare realizate aparțin savanților L. Cuznețov, L. Papuc, I. Bălan [7], A. Lipceanu (2008), I. Vali (2005), E. Fairstein (2016), I. Atoum (2005), A. Solcan [21], N. Sofronie (2016), L. Șchiopu (2016).

În contextul acestor realizări, însă, observăm că strategia *A învăța prin a preda* nu s-a aplicat pentru a valorifica dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi, în cadrul învățământului universitar și conform unui model tehnologic care va lua în vizor studiile recente din didactica limbii germane, alcătuit în baza reperelor metodologice ce pun în prim-plan predarea-învățarea-evaluarea domeniilor limbii: vocabular, gramatică și fonetică, prin diverse activități comunicative de audiere, citire, scriere și vorbire. Din acest motiv am considerat necesară conceperea unei astfel de cercetări aplicative.

Importanța problemei derivă din *contradicțiile* înregistrate: 1) strategia *A învăța prin a preda* este pe larg discutată și aplicată în cercetările din domeniul științelor educației din spațiul european și american, însă ceva mai modest în Republica Moldova. 2) Cercetările strategiei *A învăța prin a preda* au atins în glotodidactică un nivel atât teoretic, cât și practic avansat, dar aplicarea ei în instruirea studenților-pedagogi cu scopul de a le dezvolta competențele de comunicare conform reperelor metodologice eficiente prezentate în această lucrare rămâne nevalorificată. 3) Importanța problemei este direct motivată atât de finalitățile instruirii viitorilor profesori de limbă germană și cerințele impuse (tinerilor) specialiști (competențe de comunicare foarte bune în limba germană, competențe profesionale, caracter explorativ, integrativ, strategic, empatic), cât și de necesitățile actuale ale glotodidacticii (caracter pragmatic, centrare pe competențe, învățare diversificată). Aceste contradicții generează **problema cercetării: determinarea orientărilor și premiselor teoretico-praxiologice ale dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi în baza strategiei A învăța prin a preda.**

Căile de soluționare a problemei cercetării sunt: a) de a analiza strategia *A învăța prin a preda* pe dimensiunea diacronică – care expune evolutiv acest fenomen didactic – și pe dimensiunea sincronică – care cercetează acest fenomen static cu scopul de a identifica reperele teoretice și câmpul aplicativ, precum și interdependența aspectelor teoretice cu cele practice; b) de a poziționa strategia *A învăța prin a preda* în raport cu alte strategii didactice ale pedagogiei postmoderne; c) de a aduce considerente în sprijinul aplicării strategiei *A învăța prin a preda* în procesul studierii unei

limbi străine; d) de a argumenta eficiența strategiei *A învăța prin a preda* prin prisma constructivismului (cognitiv); e) de a descrie finalitatea *competențe de comunicare*; f) de a implementa **Modelul tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare prin strategia *A învăța prin a preda***; g) de a formula unele concluzii cu referire la utilizarea strategiei *A învăța prin a preda*.

Scopul cercetării constă în stabilirea reperelor metodologice de elaborare a Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi prin strategia *A învăța prin a preda*.

Obiectivele cercetării constau în: studierea literaturii de specialitate cu scopul de a identifica reperete teoretice și practice ale strategiei *A învăța prin a preda*; elaborarea reperelor metodologice de eficientizare a învățării limbii străine și, ca urmare, a dezvoltării competențelor de comunicare la nivel universitar; identificarea rolurilor actorilor educaționali în procesul de instruire; stabilirea nivelului de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană ale studenților-pedagogi; stabilirea nivelului de posedare a strategiei *A învăța prin a preda* prin fișa de monitorizare; precizarea, delimitarea și renovarea conceptelor de bază *strategia A învăța prin a preda* și *competențe de comunicare în limba germană*; validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a CCLG prin strategia *A învăța prin a preda*.

Metodologia cercetării include: 1) Pentru sesizarea problemei și clarificarea bazei teoretice s-au utilizat: metoda analitică; metoda selectivă; descrierea; clasificarea; metoda comparativă și cea istorică. 2) Pentru acumularea empirică a datelor s-a utilizat observația, analiza produselor studenților, analiza documentelor instituționale, discuția, asistarea la ore, testarea, completarea fișei de monitorizare, anchetarea, convorbirea. 3) Pentru aplicarea măsurilor ameliorative s-a recurs la experimentul pedagogic (conform Modelului tehnologic). 4) Pentru interpretarea rezultatelor s-au folosit metoda de măsurare statistică a datelor (EXCEL) și metoda calitativă de prelucrare a datelor. 5) Pentru finalizarea cercetării s-au folosit tehnicile specifice de redactare, de comunicare, de sinteză: generalizarea datelor obținute și formularea concluziilor.

Noutatea și originalitatea științifică constă în identificarea perspectivelor actuale de explorare a strategiei *A învăța prin a preda* în studierea limbii germane; eficientizarea predării-învățării-evaluării limbii germane prin fundamentarea, implementarea și valorificarea strategiei *A învăța prin a preda*; renovarea conceptelor de bază *strategia A învăța prin a preda* și *competențe de comunicare* prin sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice și psihopedagogice;

recunoașterea și descrierea științifică a impactului strategiei *A învăța prin a preda* în dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi; discriminarea nivelurilor de dezvoltare a competențelor de comunicare și descriptorii acestora, formularea criteriilor de evaluare; alcătuirea fișei de monitorizare a strategiei *A învăța prin a preda*, formularea descriptorilor și distribuirea punctajului acordat.

Problema științifică soluționată în cercetare rezidă în fundamentarea teoretică, elaborarea *Modelului tehnologic*, orientat spre dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană conform strategiei *A învăța prin a preda* în instruirea *studenților-pedagogi*, și va contribui, prin reperle metodologice propuse pentru acest model, la eficientizarea didacticii limbii germane.

Semnificația teoretică a cercetării este justificată de stabilirea unor aspecte fundamentale, a unor condiții specifice și posibilități de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană; de evidențiere a considerentelor științifice privind importanța valorificării instruirii studenților-pedagogi prin strategia *A învăța prin a preda*, orientate spre dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană; identificarea dificultăților de utilizare a strategiei *A învăța prin a preda* în formarea inițială a cadrelor didactice; clarificarea posibilităților metodologice de eficientizare a didacticii limbii germane în învățământul superior.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în determinarea premiselor metodologice ale instruirii prin strategia *A învăța prin a preda*, orientată spre dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană și elaborarea/validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi prin strategia *A învăța prin a preda*. Reperle teoretice și metodologice ale lucrării pot servi drept suport epistemologic în elaborarea îndrumarelor, ghidurilor, notelor de curs și pot fi utile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ mediu și superior (ciclul licență și masterat), de asemenea și profesorilor implicați în formarea continuă a cadrelor didactice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere: Modernizarea glotodidacticii implică acceptarea instruirii prin strategia *A învăța prin a preda* și valorificarea eficientă a metodologiei de proiectare și aplicare a strategiei ÎP în învățământul universitar. Argumentarea științifică a necesității de a valorifica strategia ÎP în contextul dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi conduce la ideea despre importanța cunoașterii și înțelegerii substanțiale de către studenții-pedagogi, pe de o parte, și cadrele didactice universitare, pe de altă parte, a momentelor-cheie ale acestei strategii: *instruirea* prin strategia ÎP (componentele,

avantajele, funcțiile, etapele, principiile; poziționarea strategiei ÎP față de alte strategii didactice; centrarea pe imperativele pedagogiei postmoderne; argumentarea eficienței strategiei ÎP prin prisma constructivismului cognitiv); *metodologia* aplicării strategiei ÎP; *predare-învățare-evaluare* prin strategia ÎP; *aptitudini/atitudini* profesionale formate prin strategia ÎP etc. și creează reale oportunități de a aplica strategia ÎP în formarea inițială a cadrelor didactice.

La ora actuală metodologia predării-învățării-evaluării limbii germane în formarea inițială a cadrelor didactice vizează, în mod primordial, explorarea strategiei *A învăța prin a preda* pentru dezvoltarea competențelor de comunicare la studenții-pedagogi – competențe care se reflectă într-un ansamblu integrat de atitudini, capacități și cunoștințe, care vor permite exercitarea adecvată a comunicării autentice, a comunicării didactice și a diverselor activități comunicative adiacente.

Strategia ÎP, aplicată în predarea-învățarea-evaluarea domeniilor principale ale limbii: *vocabular, gramatică, fonetică* prin activitățile comunicative de *citire, audiere, scriere și vorbire*, acordă un plus de eficiență demersului didactic de studiere a limbii germane: învățare mai conștientă, mai intensivă, mai productivă, inductivă, prin acțiuni propriie, prin simulare, multidimensională, autentică; caracter pragmatic, interactiv, empatic, autonom, procesual, transferabil al învățării; centrare pe formarea și dezvoltarea competențelor: de comunicare, rezolvare de probleme, utilizare a strategiilor.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin promovarea și publicarea rezultatelor cercetărilor privind strategia ÎP, care au avut loc în diverse activități didactice la *UPS „Ion Creangă”*, Facultatea Limbi și literaturi străine, prin experimentarea *Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi* în perioada anilor 2011-2018.

Aprobarea și validarea rezultatelor științifice este justificată de editarea unor articole ce țin de investigațiile teoretice și experimentale la tema cercetării. Aceste articole au fost publicate în reviste științifice de specialitate, în anele doctoranzilor UPS „Ion Creangă”, iar tezele de bază ale cercetării au fost promovate în cadrul conferințelor internaționale și naționale.

Publicațiile la tema tezei: 16 lucrări științifice: articole în reviste științifice [24], [29], [33], [34] și participări la conferințe naționale și internaționale [23], [25], [26], [27], [28], [30], [31], [32], [35], [36], [37], [38].

Volumul și structura tezei includ adnotări în limbile română, rusă și engleză, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 195 de surse, 16 anexe, 26 de tabele, 8 figuri.

Concepte-cheie: strategia *A învăța prin a preda*; competențe de comunicare în limba germană; student-pedagog; domeniile limbii: vocabular, gramatică, fonetică; activități comunicative de audiere, citire, scriere, vorbire.

Lista abrevierilor utilizate în limba română: CCLG - competențe de comunicare în limba germană, IPA - alfabetul internațional fonetic, ÎP - învățare prin predare/a învăța prin a preda, p. – principiu, UPS - Universitatea Pedagogică de Stat; *în limba rusă:* КГПУ - Кишиневский Государственный Педагогический Университет, ККНЯ - коммуникативные компетенции на немецком языке, ТМККНЯ - Технологическая модель развития коммуникативных компетенций на немецком языке, УО - Учиться, обучая; *în limba engleză:* CCGL - communicative competence in the German language, LT - Learning Through Teaching, PhD Thesis - teză de doctor, SPU - State Pedagogical University.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

În **Introducere** se argumentează actualitatea temei, se realizează o descriere a situației teoretice în domeniul de cercetare, se identificată problema de cercetare, cu direcțiile sale de soluționare, se specifică scopul și obiectivele cercetării, se expune noutatea și originalitatea științifică a lucrării, semnificația teoretică și valoarea ei aplicativă.

În **capitolul 1**, *Repere teoretice privind strategia “A învăța prin a preda” în contextul dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi*, sunt stabilite reperele teoretice ale lucrării, concepțiile cercetătorilor, apariția și dezvoltarea strategiei ÎP în literatura științifică de specialitate. Abordarea conceptului de strategie ÎP în glotodidactică este reflectată în mare parte de autorii străini, iar cercetarea noastră ne-a permis clasificarea acestora în funcție de aspectele abordate. Constatăm că strategia ÎP este un concept relativ nou, deoarece, conform literaturii științifice de specialitate, este fundamentată teoretic în anii 80 ai sec. XX de către J.P. Martin. În urma unei sinteze a evoluției strategiei *A învăța prin a preda*, s-a stabilit că fenomenul de a învăța prin a preda își are originea în antichitate, la marii filosofi, și se regăsește în epocile următoare. În prezent strategia ÎP este implementată cu succes în Europa și America atât la diverse discipline școlare, cât și în cadrul cursurilor universitare, deoarece studiile care au vizat aspectele teoretice și practice ale strategiei ÎP i-au demonstrat eficacitatea.

Capitolul descrie poziționarea strategiei ÎP în raport cu alte strategii didactice [13], [14], [19]: indicând în ce măsură strategia ÎP răspunde imperativelor pedagogiei postmoderne, elucidând termenii de bază *strategie – metodă* (deoarece în spațiul european și american ea apare ca „metoda *A învăța prin a preda*”), raportând variabilele strategiei didactice la strategia ÎP, indicând asemănările și deosebirile cu alte strategii didactice; aduce considerente în sprijinul aplicării strategiei în procesul studierii unei limbi străine și argumentează eficiența ei prin prisma constructivismului (cognitiv).

După sinteza literaturii de specialitate la tema cercetării, **Capitolul 1** include definiția strategiei *A învăța prin a preda* într-o formulă proprie, deoarece constatăm că aceasta nu a fost clarificată suficient în contextul instruirii studenților-pedagogi de limbi străine, iar respectiva lacună ne-a determinat să definim strategia astfel: *A învăța prin a preda este o strategie didactică în care studentul preia pas cu pas funcții pedagogice. Pentru aceasta studenții 1) învață conținuturile lecției: are loc însușirea materialului, 2) plănuiesc etapele lecției: se produce didactizarea, 3) realizează lecția sau o secvență a lecției: parcurg etapele predare-învățare-evaluare (feedback). Parcurgerea acestor etape va conduce la utilizarea adecvată a strategiei A învăța prin a preda, la dezvoltarea și crearea noilor cunoștințe, capacități și atitudini necesare pentru asigurarea dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană.*

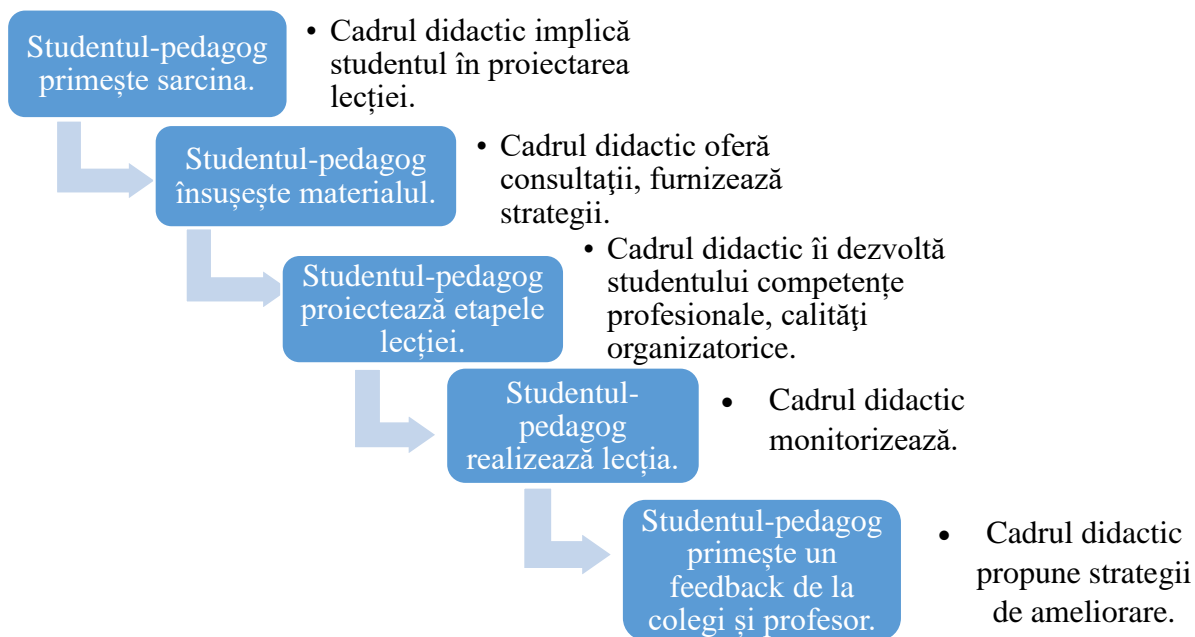

Fig. 1. Structura grafică a strategiei *A învăța prin a preda*

Reprezentarea grafică a strategiei scoate în evidență componentele ei de bază și dezvoltă, pe lângă pașii parcurși de studentul-pedagog, în ce măsură se implică în acest proces cadrul didactic. Utilizarea strategiei *A învăța prin a preda* la orele de limbă germană constituie o premisă în dezvoltarea competențelor de comunicare la studenții-pedagogi și din acest considerent un alt moment semnificativ al capitolului constă în abordarea conceptului *competențe de comunicare*, îndeosebi ne oprim la modele ale competențelor de comunicare existente la moment în glotodidactică, reperăm părțile constituente ale acestora și interpretările din literatura de specialitate.

În concluzie, înaintăm conceptul nostru reactualizat de competențe de comunicare: studentul-pedagog va fi competent să comunice în limba germană atunci când va utiliza suveran limba în sala de studii, adică atunci când va putea realiza cu succes activități comunicative de audiere, citire, scriere, vorbire cu scopul de a transmite colegilor cunoștințe, capacități și atitudini ce vizează domeniile principale ale limbii: vocabular, gramatică și fonetică. Conceptul reactualizat de CCLG include, deci, a) atitudini comunicativ-didactice constituite din interesul pentru comunicarea didactică în limba germană; b) capacități comunicativ-didactice de recunoaștere a vocabularului, de utilizare productivă a acestuia, de descoperire a regularităților, de schimbare a categoriilor gramaticale, de aplicare a strategiilor de decodare, de efectuare a analizei structurii semantice, de identificare a caracteristicilor morfologice, de utilizare a IPA, de transfer comunicativ, de recunoaștere a claselor și categoriilor gramaticale, de calificare a relațiilor de sens, cât și capacitatea de a realiza activitățile comunicative de audiere, citire, scriere, vorbire; c) cunoștințele comunicativ-didactice privind regularitățile lexicale, gramaticale, fonetice ale unei limbi și predarea-învățarea-evaluarea activităților didactice.

În **capitolul 2**, *Repere metodologice ale dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi conform strategiei A învăța prin a preda*, prezentăm reperele metodologice ce țin de implementarea strategiei ÎP în studierea limbii germane în învățământul superior. Aceste repere metodologice, în felul cum sunt prezentate, poartă un caracter inovativ, deoarece:

- scot în evidență specificul studierii limbii germane ca limbă străină;
- se realizează în mediul academic, unde se pune accent pe instruirea studenților-pedagogi de limbă germană;
- se axează pe cercetările recente din domeniul didacticii limbii germane ca limbă străină;

- urmăresc scopul de a oferi tuturor celor interesați de acest fenomen repere metodologice de eficientizare a activității didactice versus domeniile studiate ale limbii germane: vocabular, gramatică, fonetică, precum și activitățile comunicative de audiere, citire, scriere și vorbire. Datorită acestor repere, e posibilă eficientizarea procesului de instruire a viitorilor profesori, în general, și dezvoltarea competențelor de comunicare, în special.

Capitolul descrie praxiologia valorificării metodologice a elaborării conceptuale a *Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană în baza strategiei A învăța prin preda* (figura 2), ca rezultat al studierii reperelor teoretice care au fost implementate la UPS „Ion Creangă” în formarea inițială a cadrelor didactice. Proiectarea modelului tehnologic s-a axat pe următoarele criterii: (a) analiza strategiei ÎP pe cele două dimensiuni: 1) diacronică – care expune evolutiv ideea de a învăța prin a preda și care scoate în evidență interesul sporit al extinderii strategiei în ceea ce privește spațiul, importanța metodică, aplicarea practică, fundamentarea teoretică; 2) sincronică – care cercetează static fenomenul învățării prin predare, cu scopul de a identifica interdependența aspectelor teoretice cu cele practice; (b) selectarea cercetărilor constructiviste, care pot explica și argumenta eficiența strategiei ÎP, prin exersarea căreia studentul (-pedagog) își dezvoltă competențele de comunicare prin explorare, descoperire, acțiune și construire a cunoștințelor; (c) poziționarea strategiei ÎP în ansamblul altor strategii didactice din cadrul învățământului postmodern; (d) identificarea rolurilor actorilor educaționali în învățământul universitar, unde edificarea procesului de dezvoltare a CCLG la studenții-pedagogi se realizează prin explorare (comunicativă), descoperire (comunicativă), construire (comunicativă) a cunoștințelor și acțiune (comunicativă); (e) alcătuirea demersului metodologic al instruirii prin strategia ÎP datorită corelării aspectelor metodice CU CE SCOP? (pentru a putea preda secvențe din domeniile de bază ale limbii: vocabular, gramatică, fonetică, precum și a realiza activitățile comunicative de audiere, citire, scriere și vorbire) cu CÂND? (etapele lecției: 1) însușirea materialului, 2) pregătirea materialului, 3) predarea-învățarea-evaluarea), cu CUM? (strategiile utilizate) și cu CU CE? (proiecte didactice, materiale auxiliare, produse).

Implementarea și valorificarea strategiei ÎP în formarea inițială a cadrelor didactice va fi eficientă, în opinia noastră, dacă se vor respecta următoarele principii: p. transferabilității și curriculumului negociat; învățării și cooperării duale; inductive, multidimensionale, autentice prin acțiune proprie (learning by doing), prin simulare; p. formării/dezvoltării la studenții-pedagogi a competențelor și a abilității de a utiliza strategii; p. primar al procesului învățării.

A învața prin a preda

Structura conceptuală și cadrul epistemologic

Abordări teoretice și practice ale strategiei

Teoriile lui J.P. Martin, R. Krüger, A. Renkl, R. Kelchner, H. Klippert, W. Steinig.
Contribuțiile practice ale G. Rinschede, G. Leitzgen, A. Witwer, L. Shiffler, M. Bönsch

Argumentarea eficacității strategiei prin prisma constructivismului (cognitiv)

Cercetările lui J. Piaget, H. Aebli, J.S. Bruner, B.F. Skinner, L. Vâgotski, J.P. Martin, E.L. Deci și R.M. Ryan.

Poziționarea strategiei A învața prin a preda în învățământul postmodern

Strategie interactivă; câmp de învățare moderat constructivist; centrare pe student; dezvoltă experiență lingvistică globală; ajută la rezolvarea situațiilor-problemă; conținuturile sunt prelucrate mai intensiv; influențează pozitiv motivația; dezvoltă comportament activ, empatic; are caracter secvențial.

Determină rolurile actorilor educaționali

Studentul preia pas cu pas funcții pedagogice

se explorează, se descoperă, se construiește, se acționează prin **comunicare**

Cadrul didactic universitar permite studenților să învețe prin a-i lăsa pe ei să predea

Principiul primar al procesului învățării și al transferabilității

Accent pe formarea competențelor

Învățare inductivă, autentică, prin acțiune proprie, prin simulare

Abilitatea de a utiliza strategii

Instruirea cu strategia A învața prin a preda

Învățare și cooperare duală

Curriculum negociat

Activarea mai multor canale de învățare

Studentul-pedagog (predă)

CU CE SCOP?	CÂND?	CUM?	CU CE?
Pentru a putea preda secvențe din domeniile de bază ale limbii (vocabular, gramatică, fonetică) prin diverse activități comunicative de audiere, citire, scriere și vorbire.	Etapele lecției: 1) Însușirea materialului; 2) Pregătirea materialului; 3) Predarea-învățarea-evaluarea.	Strategiile utilizate de predare-învățare-evaluare.	Proiecte didactice, materiale auxiliare, produse.

Comunicare

Comunicarea didactică

Valori realizate prin ÎP în contextul dezvoltării competențelor de comunicare

Activități comunicative

Fig. 2. Modelul tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană în baza strategiei *A învăța prin a preda*

Capitolul 3, Cadrul praxiologic al implementării Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în baza strategiei *A învăța prin a preda*, cuprinde designul cercetării experimentale (cu scopul cercetării, obiectivele cercetării, variabilele cercetării, metodologia cercetării experimentale, instrumentele de cercetare care includ criteriile de evaluare, indicatorii și descriptorii competențelor de comunicare). Rezultatele obținute din experimentul pedagogic confirmă eficiența strategiei ÎP în dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi.

Eșantionul experimental a fost alcătuit din 92 de subiecți, dintre care 52 de subiecți alcătuiesc Lotul 1 (6 grupe academice, anii de înmatriculare 2011, 2012, 2013, 2014, 2015) și 40 de subiecți alcătuiesc Lotul 2 (4 grupe academice, anii de înmatriculare 2011, 2012, 2013, 2015). Diferențele constau în: la Lotul 1 experimentul a durat 60/90 de ore (în cadrul cursurilor *Didactica limbii germane, Proiectarea didactică, Teoria și metodologia limbii germane, Abilități curriculare, Abordarea curriculară a CECRL, Comunicare didactică, Praxiologia comunicării în limba germană – în funcție de promoție*), iar la Lotul 2 experimentul a durat 45 de ore (cursul *Metodica predării limbii germane*, mai târziu este redenumit *Didactica limbii germane*). În cadrul experimentului s-a utilizat metoda *before and after*, pentru compararea rezultatelor obținute de la ambele loturi.

La etapa de **explorare** (2010-2011) s-au analizat documentele de bază ce țin de domeniul științelor educației, pentru a demonstra importanța competențelor de comunicare în limba străină (germană) și a explicata modul în care strategia *A învăța prin a preda*, conform activităților didactice implicite, poate contribui semnificativ la dezvoltarea competențelor de comunicare. Tot în această perioadă s-au obținut anumite informații în rezultatul asistărilor ca metodist la practica pedagogică și al discuțiilor cu profesorii de la liceele din Chișinău, unde se predă limba germană. Informațiile obținute la etapa de explorare au devenit precondițiile care au dus la alegerea temei și au alimentat interesul pentru ea. S-a ajuns la concluzia că strategia ÎP poate contribui la efectuarea unor schimbări care vor fi benefice pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba germană.

În cadrul etapei de **constatare** s-a stabilit *nivelul de posedare a competențelor de comunicare în limba germană*, care a fost determinat în baza *testului 1* de evaluare, efectuat în ambele loturi. În elaborarea testului am optat pentru taxonomia lui B. Bloom (revizuită de L.

Anderson în 1999), care cuprinde 6 domenii: a-și aminti, a înțelege, a aplica, a analiza, a evalua și a crea. La baza elaborării testului au stat indicatorii de apreciere a nivelului de dezvoltare a competențelor de comunicare. Pentru test s-a acordat un maximum de 57 puncte și rezultatele obținute în urma testării le-am clasificat în trei niveluri: *minim*, *mediu* și *avansat*. Variabilele cercetării, determinate pentru acest test, sunt: capacitatea de a recunoaște vocabularul, de a califica relații de sens, de a-l utiliza productiv, de a aprecia un răspuns; capacitatea de a recunoaște categorii gramaticale, de a identifica caracteristici morfologice, de a schimba categorii gramaticale, de a face transfer comunicativ, de a estima modalități de prezentare a temei noi, de a modifica un text; capacitatea de cunoaștere a sistemului fonologic, de a discrimina sunete, de a utiliza corect semnele de marcare și IPA, de a valorifica dificultatea de rostire a sunetelor. După prelucrarea datelor s-a determinat că nivelul avansat a putut fi atins de 5 subiecți (3 studenți de la lotul 1 și 2 studenți de la lotul 2); nivelul mediu a fost atins de 37 de subiecți (25 de studenți de la lotul 1 și 12 studenți de la lotul 2) și nivelul minim a fost atins de 50 de subiecți (24 de studenți de la lotul 1 și 26 de studenți de la lotul 2). Această discrepanță nu este semnificativă.

De asemenea, în experimentul de constatare am stabilit și nivelul de posedere a strategiei *A învăța prin a preda* în baza fișei de monitorizare a posedării *ÎP* (a calității predării-învățării-evaluării). Studenții (de la ambele loturi) au fost puși în situația să predea o secvență mică din lecție cu ajutorul unei schițe elaborate de ei. Pentru fișa de monitorizare s-a identificat un punctaj maxim de 30 puncte și rezultatele obținute au fost clasificate în trei niveluri: *minim*, *mediu* și *avansat*. Variabilele cercetării pentru fișă au fost determinate în baza a 7 criterii: planificarea activităților didactice, desfășurarea activităților didactice, dirijarea învățării, resursele pedagogice, corelații, evaluare, autoevaluare. După prelucrarea datelor, am stabilit că la etapa de constatare doar 7 studenți (5 studenți de la Lotul 1 și 2 de la Lotul2) au acumulat punctajul maxim, 33 de subiecți (20 de la Lotul 1 și 13 de la Lotul 2) au atins nivelul mediu și 52 de subiecți (27 de la Lotul 1 și 25 de la Lotul 2) au atins nivelul minim. Dacă comparăm aceste rezultate, observăm că totuși nu sunt diferențe majore dintre Lotul 1 și 2 la etapa de constatare.

În etapa de **formare** a avut loc realizarea și evaluarea experimentală a validității *Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în baza strategiei A învăța prin a preda*. Etapa de formare prevede pentru ambele loturi un trunchi comun de activități. Realizarea modelului tehnologic a fost efectuată conform următorilor pași:

Tabelul 1. Realizarea *Modelului tehnologic*

Etapa	Realizare
Pas 1	S-a explicat strategia ÎP: părțile componente, eficiența strategiei în dezvoltarea CCLG;
Pas 2	S-a discutat și s-a alcătuit planul de lucru cu fiecare grup academic;
Pas 3	S-a anunțat disponibilitatea și ajutorul pe care îl poate oferi cadrul didactic;
Pas 4	Fiecare grup și-a alcătuit listele cu expresii pentru organizarea clasei, verificarea temei pentru acasă, analiza și corectarea greșelilor etc.;
Pas 5	S-au realizat discuțiile metacognitive înainte și după lecția realizată (explicarea obiectivelor, posibilitățile de realizare a sarcinii, înfruntarea greutăților personale, structurarea și organizarea activității etc.);
Pas 6	S-a realizat trunchiul comun de activități conform demersului metodologic al instruirii prin strategia ÎP, care este alcătuit din CU CE SCOP?, CÂND?, CUM?, CU CE?: <ul style="list-style-type: none"> - CU CE SCOP?: domeniile fundamentale ale limbii: vocabular, gramatică, fonetică; activitățile comunicative de audiere, citire, scriere și vorbire; proiectul didactic; matricea de asociere a domeniilor limbii cu activitățile comunicative; combinarea activităților comunicative. - CÂND?: etapele de însușire, didactizare, predare-învățare-evaluare. - CUM?: strategii de predare-învățare-evaluare. - CU CE?: proiecte didactice, materiale auxiliare, notițe.

Etapa de **control** a avut intenția de a identifica *nivelul de dezvoltare a CCLG* la studenți prin compararea rezultatelor înregistrate de cele două loturi la etapa posttestare. După prelucrarea rezultatelor obținute de la t1 (etapa de constatare) și t2 (etapa de control), concluzionăm că ambele loturi au înregistrat în etapa de control rezultate mai bune. În ambele loturi se poate observa tendința de creștere și, prin urmare, putem afirma că obiectivul de a dezvolta CCLG prin ÎP a fost atins. Totuși rezultate mai bune am înregistrat la Lotul 1, deoarece acești subiecți au parcurs în întregime modelul tehnologic de dezvoltare a CCLG prin ÎP.

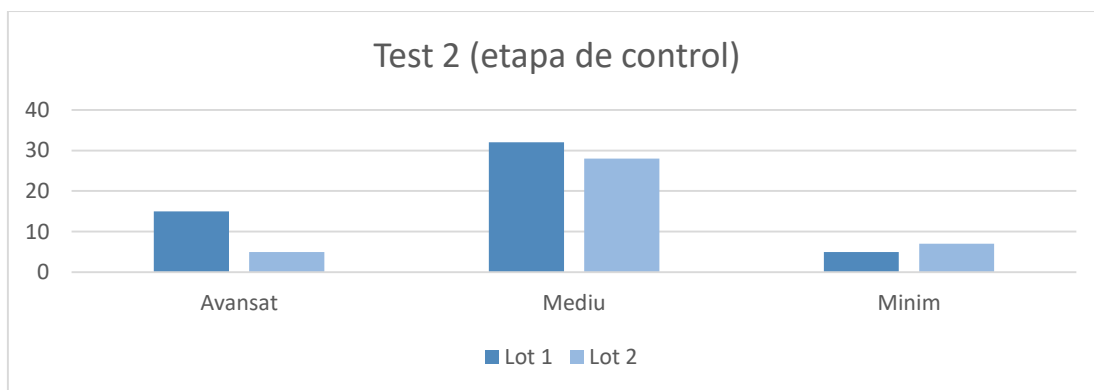

Fig. 3. Nivelul de posedare a competențelor de comunicare în limba germană la etapa de control

În etapa de **control** a fost aplicată repetat *fișa de monitorizare a strategiei ÎP*. Prezentăm în diagrama ce urmează diferențele dintre rezultatele Lotului 1 și 2.

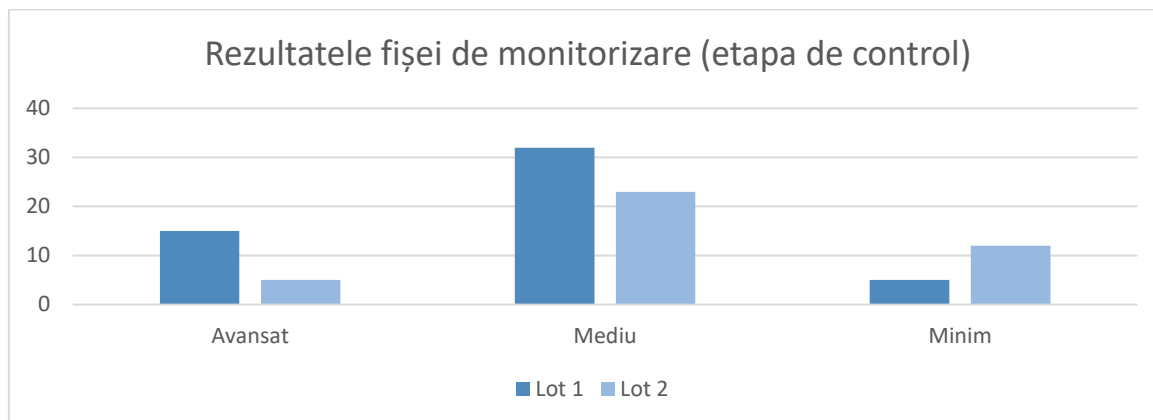

Figura 4. Rezultatele fișei de monitorizare ÎP (etapa de control)

După prelucrarea datelor obținute de la fișa de monitorizare la etapa de constatare și cea de control, concluzionăm că modelul tehnologic de dezvoltare a CCLG în baza strategiei ÎP, realizat în etapa de formare, a avut un impact pozitiv asupra ambelor Loturi. Menționăm că îndeosebi Lotul 1 a obținut un punctaj mai mare, deoarece acest lot a avut parte de mai multe ore practice, unde s-a aplicat nemijlocit strategia ÎP.

La finele experimentului pedagogic am aplicat și *chestionarul pentru studenții-pedagogi*, cu scopul de a identifica impactul instruirii prin ÎP. Concluziile la care am ajuns în urma prelucrării chestionarelor sunt: aplicând ÎP, cadrul didactic vorbește mai puțin, studenții vorbesc mai mult; secvențele grele din material sunt explicate din perspectiva studentului. Aceasta îi oferă studentului posibilitatea de a învăța și a predă în felul său, iar colegii săi sunt mai aproape de această viziune asupra noului; deoarece materialul a fost prezentat atât de profesor, cât și de studentul-pedagog, studenții se confruntă cu o abordare duală a acestui material lingvistic; ÎP se realizează după principiul *learning by doing*, unde rata de memorizare din ceea ce s-a învățat ajunge și la 90%; învățarea lui atinge o altă dimensiune calitativă, îndeosebi se îmbunătățesc competențele lui de comunicare, și anume competența lingvistică și pragmatică; ÎP încurajează, cere de la student utilizarea strategiilor pe care le va practica ulterior în clasa de elevi; se evidențiază faptul că studenții devin mai conștienți în ceea ce privește motivația și lacunele față de temele noi; inhibiția studentului care predă în raport cu studentul doar instruit este mai mică; profesorul (care în acest timp monitorizează procesul) recunoaște mai bine lacunele ce țin de înțelegerea sau asimilarea temei noi (ale întregului auditoriu sau pe ale unui oarecare student) mai repede și are timp, posibilitate să

reacționeze specific și individual; este promovată învățarea socială; ÎP contribuie, prin dezvoltarea autogestiuunii și autodeterminării, la înțelegerea mai profundă a democrației și percepția empatiei; studenții, după ce au fost în rolul de pedagog, privesc altfel profesia de pedagog, sunt mai receptivi, mai toleranți față de colegi.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În conformitate cu prevederile relevante din Codul Educației, Cadrul Național al Calificărilor, Planul-cadru, Cadrul de referință al curriculumului universitar, Curriculumul 2010, Educația 2020 privind asimilarea competențelor necesare pentru viitoarea activitate profesională, simularea situațiilor profesionale semnificative pentru student și ale Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi privind competențele de comunicare în limba străină, constatăm faptul că se impune valorificarea strategiei *A învăța prin a preda* în instruirea profesorilor de limbi străine. În rezultatul valorificării strategiei *A învăța prin a preda* în cadrul experimentului pedagogic, s-a dovedit că această strategie are multiple efecte benefice asupra calității învățării, dezvoltă competențele de comunicare, antrenează studentul în comunicarea didactică, dar și în alte domenii prin faptul că s-a promovat învățarea cognitivă; a fost implicată învățarea socioemoțională; s-a exersat învățarea individual organizată; s-a confirmat faptul că, din punct de vedere psihologic, e mai ușor să demarezi ceva între semeni, să începi devenirea ta ca profesor între prieteni, între colegi cu aceleași interese; s-a desăvârșit autoeficiența studentului; s-a contribuit la profesionalizarea activității pedagogice. În continuare afirmăm că studentul-pedagog, când asimilează și repetă materialul ca să-l predea altora, cunoaște o altă treaptă a învățării, ale cărei caracteristici deosebite sunt: 1) motivația mai serioasă față de materialul abordat și față de postura sa nouă de pedagog; 2) necesitatea învățării corecte și 3) abordarea metodică considerabil dezvoltată.

Analiza teoretică și interpretarea datelor experimentale au condus la următoarele **concluzii**:

- 1) Premisele metodologice ale oportunității implementării strategiei *A învăța prin a preda* în învățământul superior cu scopul de a dezvolta competențele de comunicare în limba germană au fost deduse din analiza literaturii de specialitate și din observațiile asupra procesului de instruire a studenților-pedagogi. Ele au condus la concluzia că strategia *A învăța prin a preda* rămâne necunoscută și nevalorificată în mediul academic. Rezultatele experimentale, dar și analiza teoretică permit includerea strategiei *A învăța prin a preda* în sistemul strategiilor didactice ca fiind una eficientă în dezvoltarea competențelor de comunicare și a celor profesionale.

- 2) Competențele de comunicare sunt „un ansamblu întreg de abilități personale” [3, p. 89] și dezvoltarea lor se axează pe „instruire reciprocă și participare activă a celor ce învață” [16, p. 56], pe „configurarea unor strategii didactice active, ce urmăresc utilizarea limbii în context” [15, p. 31], unde părțile componente sunt unificate și concordate conform CECRL [24].
- 3) Prin sintetizare analitică s-a demonstrat necesitatea instruirii în baza strategiei *A învăța prin a preda*, care se realizează conform principiilor: p. primar al procesului de învățare, p. de formare/dezvoltare a competențelor de comunicare, sociale și a comunicării didactice, de transferabilitate, p. curriculumului negociat, învățării și cooperării duale, învățării inductive, prin acțiune proprie, prin simulare, multidimensionale, autentice, p. de a utiliza strategii.
- 4) S-a vizualizat eficientizarea dezvoltării competențelor de comunicare în baza strategiei *A învăța prin a preda* axată pe acțiunea comunicativă [23]; pe formarea și dezvoltarea abilităților [49] și realizată prin triada a) studentul preia pas cu pas funcții pedagogice; b) cadrul didactic universitar permite studenților să învețe prin a-i lăsa pe ei să predea; c) se explorează, se descoperă, se construiește, se acționează prin comunicare.
- 5) S-a concluzionat investigațional că aplicarea strategiei *A învăța prin a preda* în instruirea studenților-pedagogi se realizează prin prisma constructivismului (cognitiv) [28, 29, 36, 38], care formează și dezvoltă valorile: 1) competențe de comunicare în limba germană, 2) comunicarea didactică în limba germană, 3) stăpânirea cu succes a activităților didactice.
- 6) Experimentul pedagogic a confirmat valoarea formativă a Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi prin aplicarea strategiei *A învăța prin a preda*, iar prin calcularea rezultatelor obținute din experiment putem susține că Modelul tehnologic propus pentru dezvoltarea competențelor de comunicare este rațional, deoarece eficientizează procesul de predare-învățare-evaluare a limbii germane și dezvoltă abilități profesionale.
- 7) Pentru descrierea calitativă a nivelurilor: minim, mediu și avansat de dezvoltare a competențelor de comunicare, au fost formulați descriptorii de evaluare a competențelor de comunicare; au fost elaborați descriptorii de performanță în planul valorificării strategiei *A învăța prin a preda* în baza criteriilor de evaluare a competențelor profesionale la studenții-pedagogi; au fost formulate întrebări pentru chestionarul de identificare a impactului strategiei asupra procesului de formare a studenților. Aceste momente-cheie, precum și eficientizarea predării-învățării-evaluării limbii germane prin fundamentarea, implementarea și valorificarea strategiei *A învăța prin a preda*;

formularea semnificației științifice a competențelor de comunicare în limba germană și viziunea proprie vizavi de strategia A *învăța prin a preda* alcătuiesc noutatea și originalitatea științifică a cercetării.

Rezultatele experimentului pedagogic au demonstrat actualitatea cercetării, au confirmat concepția investigației cu privire la predarea-învățarea-evaluarea limbii germane din altă perspectivă în procesul de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi, au validat scopul cercetării, deoarece au fost realizate obiectivele stabilite.

În baza valorilor teoretice, metodologice și experimentale ale cercetării, considerăm utile următoarele **recomandări**, care vor contribui la eficientizarea instruirii profesorilor de limbă străină:

- aplicarea *Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare prin aplicarea strategiei A învăța prin a preda* atât în cadrul orelor practice de limbă germană începând cu nivelul A2, cât și în cadrul cursurilor de didactică, în vederea eficientizării dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană;
- dezvoltarea competențelor de comunicare în baza strategiei *A învăța prin a preda* în conformitate cu nivelurile prezentate de Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi și evaluarea lor conform *Descriptorilor nivelului de dezvoltare a competențelor de comunicare la studenți*;
- programul realizat în etapa de formare conform *Modelul tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare prin aplicarea strategiei A învăța prin a preda* poate reprezenta o sursă metodologică de completare a disciplinelor ce țin de predarea limbii germane și metodologiei acesteia;
- *Modelul tehnologic de dezvoltare a CCLG cu aplicarea strategiei A învăța prin a preda* este transferabil asupra metodologiei de instruire a viitorilor profesori de orice limbă străină la ciclul I, licență;
- Reperete teoretice și metodologice ale lucrării pot servi drept suport epistemologic în elaborarea îndrumărilor, ghidurilor, notelor de curs și pot fi utile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ mediu și superior (ciclul licență și masterat), de asemenea și profesorilor implicați în formarea continuă a cadrelor didactice.

BIBLIOGRAFIE

În limba română

1. Afanas A. Metodologia dezvoltării competenței de comunicare a elevilor în limba străină. Teză de doctor. Chișinău, 2013. Online http://ise.page.md/uploads/files/1389967769_monografie-afanas-2012.pdf (vizitat la 10.01.2017)
2. Callo T. Educația comunicării verbale. Chișinău: Litera, 2003. 148 p.
3. Callo T. Funcțiile instructiv-formative ale situației de vorbire în procesul comunicării didactice. Teza de dr. în pedagogie. Chișinău: [s. n.], 1997. 159 p.
4. Callo T. Fundamentele pedagogice ale integralității dezvoltării profesionale a cadrelor didactice și a educației lingvistice a elevilor. Teză de dr. hab. în pedagogie. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2006. 294 p.
5. Cerghit I. Metode de învățământ. Iași: Polirom, 2006. 315 p.
6. Cerghit I. Sisteme de instruire alternative și complementare. București: EDP, 2002. 400 p.
7. Cuznețov L., Papuc L., Bălan I. Metodologia instruirii centrate pe student în contextul condițiilor de optimizare a aplicării metodelor real-active în formarea inițială a cadrelor didactice În: Studia Universitatis Moldaviae Nr. 9(29) 2009, p. 17-36.
8. Dinu M. Comunicarea: repere fundamentale. București: Editura Științifică, 1997. 362 p.
9. Guțu V. (coord.) Cadrul de referință al curriculumului universitar. Chișinău: CEP USM, 2015. 128 p.
10. Guțu V. Profesorul în societatea contemporană: între modernism și postmodernism. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale “Învățământul postmodern: eficiență și funcționalitate”. Chișinău: CEP USM, 2014, p. 7-16.
11. Ionescu-Ruxăndoiu L. Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică. București: Editura ALL Educational, 2003. 112 p.
12. Ixari A. Importanța cunoștințelor lexicale în perceperea lexicului de specialitate la limba engleză. În: Crossing Boundaries in Culture and Communication. Conferință Internațională. București: Universitatea Româno-Americană, 2011, vol. 2, nr. 2, p. 8-15.
13. Neacșu I. Învățarea academică independentă. Ghid metodologic. București: Unibuc, 2006. 62 p.

14. Nicu A. Strategii de formare a gândirii critice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007. 336 p.
15. Pamfil A. Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise. Pitești: Paralela 45, 2003. 232 p.
16. Patrașcu D. Tehnologii educaționale. Chișinău: Tipografia centrală, 2005. 704 p.
17. Patrașcu D., Patrașcu L., Mocrac A. Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice. Chișinău: Editura Știința, 2003. 251 p.
18. Pâslaru VI. Introducere în teoria educației literar-artistice. Chișinău: Museum, 2001. 311 p.
19. Potolea D., Manolescu M. Teoria și metodologia curriculumului. București: Ministerul Educației și Cercetării. Proiectul pentru Învățământul Rural, 2006. 158 p.
20. Sadovei L. Orientări paradigmatică ale comunicării didactice. În: Priorități actuale în procesul educațional a Universității de Stat din Moldova. Tezele Conferinței Științifice Internaționale. Chișinău: USM, 2011, p. 462-471.
21. Solcan A. Problematizarea – strategie didactică de dezvoltare a competențelor comunicative la studenți (în procesul predării/învățării limbii franceze). Autoref. tezei de dr. în pedagogie. Chișinău, 2003. 23 p.
22. Șoitu L. Pedagogia comunicării. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997. 273 p.
23. Tiosa I. Apariția didacticii comunicative. În: Probleme actuale ale științelor umanistice, volumul X, partea II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2011, p. 244-251.
24. Tiosa I. Autoevaluarea competenței de comunicare. În: Didactica Pro, Nr. 5-6 (81-82), decembrie 2013, p. 42-47.
25. Tiosa I. Autoevaluarea cu ajutorul dicționarului. Strategii și tehnici. În: Probleme actuale ale științelor umanistice, volumul XI, partea I. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2012, p. 129-136.
26. Tiosa I. Competența de comunicare: modelele lui Canale și Swain, Bachman și Palmer. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului, volumul III. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, p. 15-20.
27. Tiosa I. Competența de comunicare: modelele lui Chomsky și Hymes. În: Predarea/Învățarea pe competențe – componentă esențială a reformei sistemului educativ. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, p. 53-55.

28. Tiosa I. Concepte constructiviste în didactica limbilor străine. În: Михайло-Архангельские чтения: VIII международная научно-практическая конференция: Сборник материалов VIII международной научно-практической конференции 15 ноября 2013. Преднеостровский государственный университет им. Т. Г. Шевченко: Рыбницкая типография, 2013, p. 624-626.
29. Tiosa I. Constructivismul în educația universitară. În: Revistă de științe socioumane, 2012, nr. 3 (22), p. 51-56.
30. Tiosa I. Der handlungsorientierte Unterricht. În: Promovarea limbii germane în contextul lingvisticii europene. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2011, p. 35-44.
31. Tiosa I. Die Rolle interkultureller Relativität und kommunikativer Fähigkeiten bei der Beseitigung der Schwierigkeiten in der Interkulturellen Kommunikation. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, p. 217-222.
32. Tiosa I. Die Verfahren der Wortschatzvermittlung. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului, volumul II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, p. 188-193.
33. Tiosa I. Lecția-proiect la limba germană. În: Didactica Pro, Numărul 1 (71) februarie 2012, p. 31-34.
34. Tiosa I. Limba interimă. În: Didactica Pro, Numărul 4 (86) august 2014, p. 29-32.
35. Tiosa I. Modelul tutorial de instruire. În: Probleme actuale ale lingvisticii și didacticii limbilor străine. Chișinău: Garamont-Studio, 2018, p. 116-121.
36. Tiosa I. Obiectivele învățării constructiviste. În: Probleme actuale ale lingvisticii și glotodidacticii. Chișinău: Garamont-Studio, 2014, p. 154-160.
37. Tiosa I. Parcursul istoric al strategiei “a învăța prin a predă”. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Conferința științifică anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2018 (la tipar).
38. Tiosa I. Pedagogia constructivistă: repere metodologice. În: Probleme actuale ale științelor umanistice, volumul XII, partea II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, p. 101-105.

În limba străină

39. Boeckmann K.B. Lernerorientierte Vermittlungsformen und japanische Lerntraditionen. În: Oebel G. LdL- Lernen durch Lehren goes global: Pradigmenwechsel in der Fremdsprachendidaktik und kulturspezifische Lerntraditionen, vol. 13. Hamburg: Dr. Kovac, 2009, p. 193-216.
40. Bönsch M. Lernen durch Lehren. Eine Variante handlungsorientierten Unterrichts. În: Fremdsprachenunterricht: Schreiben. Berlin: Pädagogischer Zeitschriftenverlag, 1998, p. 81-85.
41. Dörner D. ș.a. Vom Umgang mit Unbestimmtheit und Komplexität. Bern: Hueber, 1983. 466 p.
42. Grimes R. Lehrprofessionalität in einer demokratischen Gesellschaft. Über Kompetenzen und Standards in einer erziehungswissenschaftlich fundierten Lehrerbildung. În: Zeitschrift für Pädagogik 51. Beiheft. Kompetenzen und Kompetenzentwicklung von Lehrerinnen und Lehrern: Ausbildung und Beruf. Weinheim: Beltz, 2006, p. 14-29.
43. Kelchner R. Lerner übernehmen die Gesprächsleitung. În: Französisch heute. Frankfurt am Main: Diesterweg, 1995. p. 22-33.
44. Kelchner R. Lerner übernehmen Lehrfunktionen. Zur Methode Lernen durch Lehren. În: Praxis des neusprachlichen Unterrichts 41. Jahrgang 1995, Heft 1. Frankfurt am Main: Diesterweg, 1995, p. 187-191.
45. Klippert H. Eigenverantwortliches Arbeiten und Lernen: Bausteine für den Fachunterricht. Weinheim und Basel: Beltz, 2004. 307 p.
46. Klippert H. Lehrerbildung: Unterrichtsentwicklung und der Aufbau neuer Routinen, Praxisband für Schule, Studium und Seminar. Weinheim und Basel: Beltz, 2004. 267 p.
47. Krüger R. Projekt Lernen durch Lehren. Schüler als Tutoren von Mitschülern. Bad Heilbrunn/Obb: Julius Klinkhardt, 1975. 120 p.
48. Martin J.P. Das Projekt „Lernen durch Lehren“ – eine vorläufige Bilanz. În: Henrici G., Ekkehard Z. Fremdsprachen Lehren und Lernen: Innovativ-alternative Methoden. Tübingen: Gunter Narr, 1996. 264 p.
49. Martin J.P. Für eine Übernahme von Lehrfunktionen durch Schüler. În: Freudenstein R., Hinz K., Klenner K.E. Praxis des neusprachlichen Unterrichts. Dortmund: Lambert Lensing, 1986, p. 395-403.

50. Martin J.P. Lernen durch Lehren. În: Die Schulleitung - Zeitschrift für pädagogische Führung und Fortbildung Bayern Heft 4, 29 Jahrgang, 2002, p. 3-9.
51. Martin J.P. Schüler in komplexen Lernumwelten. Vorschlag eines kognitionspsychologisch fundierten Curriculums für den Fremdsprachenunterricht. În: Praxis des neusprachlichen Unterrichts. 35. Jahrgang, Nr. 1. Dortmund: Lambert Lensing, 1988, p. 294-302.
52. Martin J.P. Zum Aufbau didaktischer Teilkompetenzen beim Schüler: Fremdsprachenunterricht auf der lerntheoretischen Basis des Informationsverarbeitungsansatzes. Tübingen: Gunter Narr, 1985. 262 p.
53. Mehlhorn G. Zur Einbettung der Praktika in die DaF-Lehrer-Ausbildung. În: Heine A., Hennig M., Tschirner E. Deutsch als Fremdsprache. Konturen und Perspektiven eines Faches. München: iudicium, 2005, p. 299-312.
54. Oebel G. LdL- Lernen durch Lehren goes global: Pradigmenwechsel in der Fremdsprachendidaktik und kulturspezifische Lerntraditionen. Introducere la carte, vol. 13. Hamburg: Dr. Kovac, 2009. 540 p.
55. Witwer A. Handlungsorientierter Fremdsprachenunterricht (Französisch) mit der Methode LdL. În: Pädagogik und Schulalltag, 3. Neuwied: Luchterhand, 1996, p. 317-324.

ADNOTARE

Tiosa Iuliana

Repere metodologice ale dezvoltării competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi în baza strategiei „A învața prin a preda”

Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2019

Structura tezei include adnotări în limbile română, rusă și engleză, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 195 de surse, 16 anexe, 187 pagini text de bază, 26 de tabele, 8 figuri.

Publicațiile la tema tezei: 16 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: strategia *A învața prin a preda*; competențe de comunicare în limba germană; student-pedagog; domeniile limbii: vocabular, gramatică, fonetică; activități comunicative de audiere, citire, scriere, vorbire.

Domeniul de studiu: Pedagogie universitară.

Scopul cercetării constă în stabilirea reperelor metodologice de elaborare a Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi prin strategia *A învața prin a preda*.

Obiectivele cercetării constau în: 1) identificarea reperelor teoretice și practice ale strategiei ÎP în vederea dezvoltării CCLG; 2) elaborarea reperelor metodologice de eficientizare a studierii limbii străine și, ca urmare, a dezvoltării CC; 3) identificarea rolurilor actorilor educaționali; 4) stabilirea nivelului de dezvoltare a CCLG și a nivelului de posedare a strategiei ÎP la studenții-pedagogi; 5) precizarea, delimitarea și renovarea conceptelor de bază; 6) validarea experimentală a Modelului tehnologic de dezvoltare a CCLG prin strategia ÎP.

Noutatea și originalitatea științifică constă în identificarea perspectivelor actuale de explorare a strategiei ÎP în studierea limbii germane; eficientizarea predării-învățării-evaluării limbii germane prin fundamentarea, implementarea și valorificarea strategiei ÎP; renovarea conceptelor de bază *strategia A învața prin a preda și competențe de comunicare* prin sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice și psihopedagogice; recunoașterea și descrierea științifică a impactului strategiei ÎP în dezvoltarea CCLG la studenții-pedagogi; descrierea nivelurilor de dezvoltare a CC și a descriptorilor acestora, formularea criteriilor de evaluare; alcătuirea fișei de monitorizare a strategiei ÎP, formularea descriptorilor și distribuirea punctajului.

Problema științifică soluționată în cercetare rezidă în fundamentarea teoretică, elaborarea *Modelului tehnologic*, orientat spre dezvoltarea *competențelor de comunicare în limba germană* conform strategiei *A învața prin a preda* în instruirea *studenților-pedagogi*, și va contribui, prin reperele metodologice propuse pentru acest model, la eficientizarea didacticii limbii germane.

Semnificația teoretică a cercetării este justificată de stabilirea unor aspecte fundamentale, a unor condiții specifice și posibilități de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană; de evidențiere a considerentelor științifice privind importanța valorificării instruirii studenților-pedagogi prin strategia respectivă, orientate spre dezvoltarea CCLG; identificarea impedimentelor de utilizare a strategiei în formarea inițială a cadrelor didactice; clarificarea posibilităților metodologice de ameliorare a didacticii limbii germane în învățământul superior prin elaborarea, experimentarea și validarea Modelului tehnologic de dezvoltare a CCLG în baza strategiei *A învața prin a preda*.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în determinarea premiselor metodologice ale instruirii prin strategia ÎP, orientată spre dezvoltarea CCLG și validarea experimentală a Modelului tehnologic. Reperele teoretice și metodologice ale lucrării pot servi drept suport epistemologic în elaborarea îndrumărilor, ghidurilor, notelor de curs și pot fi utile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ mediu și superior (ciclul licență și masterat), de asemenea și profesorii implicați în formarea continuă a cadrelor didactice.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin promovarea și publicarea rezultatelor cercetărilor privind strategia ÎP, care au avut loc în diverse activități didactice la *UPS „Ion Creangă”*, Facultatea Limbi și literaturi străine, prin experimentarea *Modelului tehnologic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba germană la studenții-pedagogi* în perioada anilor 2011-2018.

АННОТАЦИЯ

Тьоса Юлиана

Методологические обоснования для развития коммуникативных компетенций по немецкому языку у студентов-педагогов посредством стратегии «Учиться, обучая»

Докторская диссертация в области педагогических наук, мун. Кишинёв, 2019 г.

Структура диссертации: аннотации на румынском, русском и английском языках, список сокращений, введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, 195 библиографических источника, 187 страниц основного текста, 16 приложения, 26 таблиц, 8 рисунков.

Публикации по теме диссертации: 16 научных работ.

Ключевые слова: стратегия *учиться, обучая*; коммуникативные компетенции на немецком языке; студент-педагог; области языка: лексика, грамматика, фонетика; коммуникативные действия: слушать, читать, писать, разговаривать.

Область исследования: Вузовская педагогика.

Цель работы: установление методологических обоснований для разработки *Технологической модели развития коммуникативных компетенций на немецком языке у студентов-педагогов посредством стратегии Учиться, обучая*. **Задачи работы** заключаются в: 1) определении теоретических и практических ориентиров метода УО в развитии ККНЯ; 3) разграничении ролей, достоящихся участникам в процессе обучения; 4) определении уровня развития ККНЯ и уровня владения стратегией УО у студентов; 5) уточнении, разграничении и обновлении основных понятий; 6) экспериментальном подтверждении ТМККНЯ посредством метода УО.

Новизна и научная оригинальность состоят в: выявлении текущих перспектив исследования УО в изучении немецкого языка; повышении эффективности преподавания-изучения-оценивания немецкого языка, путем обоснования, внедрения и применения стратегии УО; обновлении основных концепций *стратегия УО и коммуникативные компетенции* с помощью обобщения множества лингвистических и психопедагогических значений; признании и научном описании воздействия стратегии УО на развитие ККНЯ у студентов-педагогов; описании уровней коммуникативной компетенции и их дескрипторов, разработке критерий оценивания; составлении учетной карточки мониторинга, описании дескрипторов и распределении баллов.

Научная проблема, которая была разрешена в ходе исследования, состоит в теоретическом обосновании, разработке *Технологической модели для развития коммуникативных компетенций на немецком языке у студентов-педагогов* согласно стратегии *Учиться, обучая* и будет способствовать, посредством методологических обоснований, предложенных для данной модели, повышению эффективности дидактики немецкого языка.

Теоретическая значимость исследования обоснованно определяется базовыми аспектами, обстоятельствами и возможностями развития ККНЯ; выявлением научных доводов касательно значимости применения стратегии УО для развития ККНЯ в ходе обучения студентов-педагогов; идентификацией факторов, препятствующих внедрению стратегии УО при первичном обучении преподавателей; выяснением методологических возможностей улучшения дидактики немецкого языка в высшей школе, посредством разработки и экспериментальным подтверждением *Технологической модели развития ККНЯ посредством стратегии УО*.

Прикладная значимость работы заключается в определении методологических предпосылок обучения посредством стратегии УО, направленного на развитие ККНЯ и экспериментального подтверждения *Технологической модели развития ККНЯ*. Теоретические и методологические обоснования работы могут стать эпистемологической опорой для издания учебных пособий, справочников и могут быть полезны преподавателям из системы среднего и высшего образования, а также при непрерывном образовании преподавательского состава.

Внедрение научных результатов было реализовано посредством публикации результатов исследования в области стратегии *Учиться, обучая*, которое имело место на Факультете иностранных языков и литератур КГПУ им. И. Крянгэ, в процессе преподавания и экспериментирования *Технологической модели для развития ККНЯ у студентов-педагогов в 2011-2018гг.*

ANNOTATION

Tiosa Iuliana

The methodological benchmarks of the development of the communicative competence in the German language at the pedagogical students by means of Learning Through Teaching

PhD Thesis in pedagogy, Chisinau, 2019

The structure of the thesis includes annotations in Romanian, Russian and English, the abbreviations list, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 195 sources, 16 annexes, 187 basic text pages, 26 charts, 8 figures.

Publications on the thesis topic: 16 scientific studies.

Key-words: the strategy learning through teaching, communicative competences in German, student-teacher, language domains: vocabulary, grammar, phonetics; communicative listening, reading, writing and speaking activities.

Field of study: University Pedagogy.

Scope of the research consists of determining the methodological benchmarks in the planning of the Technological Model in order to develop the CCGL at pedagogical students through LT strategy.

The objectives of the research are: 1) identification of the theoretical and practical references of LT in developing the CCGL; 2) elaboration of the methodological references in order to optimize the study of the foreign language and as a result to develop the CC; 3) identification of the actants' roles; 4) determining the level of the CCGL development and the level of possession of LT strategy; 5) specification, delimitation and renewal of the key concepts; 6) experimental validation of the technological model.

The scientific novelty and originality consists in identification of the current perspectives of researching the LT in learning the German language; efficientization of the teaching-learning-evaluation of the German language through the underpinning, implementation and valorification of the LT strategy; innovation of the basic concepts of the LT and CC through synthesizing the multitude of linguistic and psycho-pedagogical meanings; scientific recognition and description of the impact of the instruction through LT in the development of the CCGL of the pedagogical students; description of the CC development levels and of its descriptors; composition of the monitoring file of LT, formulation of the descriptors and distribution of the scoring.

The scientific problem solved in the research consists in the theoretical establishment, in the elaboration of the Technological Model oriented to develop the CCLG according to the LT strategy when instructing pedagogical students and will contribute, through the proposed reference methods, to improving German didactics.

The theoretical importance of the research is justified by the establishment of some fundamental aspects, conditions and possibilities of the development of the CCGL; emphasis of the scientific considerations regarding the importance of valorization the education of the pedagogical students through the LT, oriented towards the development of the CCLG; identification of the impediments of LT use in the initial formation of the teachers; clarification of the methodological possibilities of improval of German language teaching in the higher educational system by elaborating, experimenting and validating of the technological Model.

The applicative value of the research consists in the determination of the methodological premises of the instruction by means of LT oriented towards the development of the CCGL and the experimental validation of the technological Model. The theoretical and methodological references of the paper can serve as epistemological support in the elaboration of the guidelines, guides, course notes and can be useful to the teachers from the secondary and higher educational institutions (Bachelor and Master), as well as to the continuous development of teachers.

The implementation of the scientific results was achieved by promoting and publishing the research results related to LT strategy that took place in different teaching activities at the SPU „Ion Creangă”, faculty of Foreign Languages and Literature by experimenting the Technological Model of CCLG at pedagogical students between 2011-2018.

TIOSA IULIANA

**REPERE METODOLOGICE ALE DEZVOLTĂRII
COMPETENȚELOR DE COMUNICARE ÎN LIMBA GERMANĂ
LA STUDENȚII-PEDAGOGI ÎN BAZA STRATEGIEI
„A ÎNVĂȚA PRIN A PEDA”**

533.01 Pedagogie universitară

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 19.12.2018

Hârtie A-4

Coli de tipar: 1.2

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tiraj 30 ex.

Comanda nr. GS211218/6

Tipografia SC “Garomont-Studio” SRL. MD-2069, mun. Chișinău, str. I.
Creangă 1, bl. IV